

POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE

56-400 Oleśnica ul. Słowackiego 10

Telefon: 663 887 663/ fax (0-71) 314-01-74

www.pcpr.olesnica.pl; e-mail: dyrektor@pcpr.olesnica.pl

PCPR. 0502.018.2023

Oleśnica 30 stycznia 2023 r.

Minister Rodziny i Polityki Społecznej

Pani Marlena Małąg

Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej

00-513 Warszawa, ul. Nowogrodzka 1/3/5

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Oleśnicy zwraca się z prośbą o udzielenie odpowiedzi na pytanie dotyczące realizacji przepisów ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Pragnę zapytać czy wobec małoletnich obywateli Ukrainy, którzy przybyli legalnie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w okresie od dnia 24 lutego 2022 roku. (zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2022 roku o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa), a następnie zostali umieszczeni w placówce opiekuńczo – wychowawczej lub rodzinnej formie pieczy zastępczej należy stosować przepisy art. 38, art. 47 ust. 7 oraz art. 100 ust. 4a ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej?

Ponadto pragnę poinformować, że w większości przypadków, uzyskanie przez dyrektorów powiatowych centrów pomocy rodzinie, dyrektorów placówek opiekuńczo – wychowawczych oraz organizatorów rodzinnej pieczy zastępczej informacji **na temat sytuacji rodzinnej, bytowej i zdrowotnej rodziców ww. dzieci jest niemożliwe**, w szczególności z uwagi na ich pobyt na terytorium Ukrainy lub innego państwa.

Z poważaniem,

Otrzymują:

- 1) Adresat
- 2) Katarzyna Napiórkowska, Naczelnik Wydziału Wspierania Rodziny, Pieczy Zastępczej i Adopcji
Departament Polityki Rodzinnej, Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej 00-513 Warszawa, ul. Nowogrodzka 1/3/5 tel.: 22 461 60 78 ,
- 3) a/a

Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej

Biuro Pełnomocnika Rządu do Spraw
Polityki Demograficznej
Dyrektor
Piotr Gołębiowski

BPD-V.55.4.18.2023.ES
Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pani
Beata Krzesińska
Dyrektor
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
w Oleśnicy

Szanowna Pani Dyrektor,

W odpowiedzi na pismo z dnia 30 stycznia 2023 r., znak PCPR.0502.018.2023 w sprawie interpretacji przepisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2022 r. poz. 447, z późn. zm.), uprzejmie informuję.

W opinii Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Polityki Demograficznej przede wszystkim należałoby zweryfikować, czy małoletni mieści się w zakresie podmiotowym określonym w art. 5 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zgodnie z art. 5 ust. 1 ww. ustawy ustawę stosuje się do:

- 1) osób posiadających obywatelstwo polskie:
  - a) mających miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
  - b) niemających miejsca zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, ale przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) mających miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej, państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) - stron umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub Konfederacji Szwajcarskiej oraz członków ich rodzin w rozumieniu art. 2 pkt 4 ustawy z dnia 14 lipca 2006 r. o wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pobycie oraz wyjeździe z tego terytorium obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej i członków ich rodzin (Dz.U. z 2021 r. poz. 1697), posiadających prawo pobytu lub prawo stałego pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2a) osób umieszczonych w pieczy zastępczej na podstawie orzeczenia sądu lub innego organu państwa obcego za zgodą sądu polskiego;
- 3) cudzoziemców mających miejsce zamieszkania w Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie:

- a) zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej,
  - b) uzyskania w Rzeczypospolitej Polskiej statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej;
- 4) cudzoziemców mających miejsce zamieszkania i przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie:
- a) zezwolenia na pobyt stały,
  - b) zezwolenia na pobyt czasowy udzielonego w związku z okolicznością, o której mowa w art. 186 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz.U. z 2021 r. poz. 2354);
- 5) cudzoziemców przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, którym zostało wydane tymczasowe zaświadczenie tożsamości cudzoziemca.
- 6) mających miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej obywateli Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej oraz członków ich rodzin, o których mowa w art. 10 ust. 1 lit. b, d, e lub f Umowy o wystąpieniu Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej z Unii Europejskiej i Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej (Dz. Urz. UE L 29 z 31.01.2020, str. 7, z późn. zm.2)), posiadających prawo pobytu lub prawo stałego pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Ponadto, na podstawie art. 5 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej przepisy działu III stosuje się także do małoletniego cudzoziemca niewymienionego w ust. 1, pkt 2-4, przebywającego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Podstawą zatem pozostaje sprawdzenie, czy w stosunku do danego małoletniego stosuje się przepisy ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zgodnie z art. 38 ust. 1 ww. ustawy kierownik powiatowego centrum pomocy rodzinie powiatu obowiązany do finansowania pobytu dziecka w pieczy zastępczej, po zasięgnięciu opinii asystenta rodziny, a w przypadku gdy rodzinie dziecka nie został przydzielony asystent rodziny - po zasięgnięciu opinii podmiotu organizującego pracę z rodziną, może dochodzić na rzecz dziecka przebywającego w pieczy zastępczej świadczeń alimentacyjnych. Na podstawie art. 38 ust. 2 ww. ustawy kierownik powiatowego centrum pomocy rodzinie powiatu obowiązany do finansowania pobytu dziecka w pieczy zastępczej jest obowiązany dochodzić świadczeń alimentacyjnych, w przypadku gdy od umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej upłynął rok.

Sytuacja dotycząca dochodzenia na rzecz małoletnich obywateli Ukrainy świadczeń alimentacyjnych pozostaje szczególnie i niewątpliwie trudna do zweryfikowania. Zdaniem Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Polityki Demograficznej to orzeczenia sądów ukraińskich w przedmiocie alimentów pozostają kluczowe, od nich może zależeć dalsze działanie i ewentualne wszczęcie procedury ich uznania przez polski sąd.

Sama procedura dochodzenia alimentów, w tym w szczególności w toku sądowego postępowania egzekucyjnego nie leży jednakże we właściwości Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej. To do zadań Ministerstwa Sprawiedliwości należy m.in. realizacja zadań

z zakresu międzynarodowego dochodzenia alimentów i transgranicznych postępowań dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej.

Zgodnie z art. 47 ust. 6 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w przypadku stwierdzenia ustania przyczyny umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka organizator rodzinnej pieczy zastępczej informuje właściwy sąd o możliwości powrotu dziecka do jego rodziny, załączając opinię gminy lub podmiotu prowadzącego pracę z rodziną i opinię koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. W przypadku nieprzekazania do sądu w terminie 18 miesięcy od dnia umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej informacji, o której mowa w ust. 6, organizator rodzinnej pieczy zastępczej składa do właściwego sądu wnioski wraz z uzasadnieniem o wszczęcie z urzędu postępowania o wydanie zarządzeń wobec dziecka celem uregulowania jego sytuacji prawnej. Do wniosku organizator rodzinnej pieczy zastępczej dołącza w szczególności opinię gminy lub podmiotu prowadzącego pracę z rodziną i opinię koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej (art. 47 ust. 7 ww. ustawy).

W opinii Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Polityki Demograficznej opieka nad małoletnim obywatelem Ukrainy przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej powinna być właściwie unormowana pod względem opiekuna prawnego, opiekuna tymczasowego, umieszczenia w pieczy zastępczej. W przypadku powzięcia informacji dotyczącej możliwości powrotu małoletniego obywatela Ukrainy do rodziny biologicznej należałoby zgłosić ten fakt niezwłocznie do sądu. To sąd bowiem pozostaje właściwy w zakresie wydawania orzeczeń w sprawach opiekuńczych.

Odnosząc się do zapytania dotyczącego stosowania w stosunku do małoletnich obywateli Ukrainy art. 100 ust. 4a ww. ustawy, zgodnie z którym dyrektor placówki opiekuńczo-wychowawczej w terminie 18 miesięcy od dnia umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej składa do właściwego sądu wnioski wraz z uzasadnieniem o wszczęcie z urzędu postępowania o wydanie zarządzeń wobec dziecka celem zbadania zaistnienia warunków umożliwiających jego powrót do rodziny albo umieszczenia go w rodzinie przysposabiającej, a do wniosku dyrektor placówki opiekuńczo-wychowawczej dołącza opinię gminy lub podmiotu prowadzącego pracę z rodziną również należałoby stwierdzić, iż właściwe wydaje się złożenie do sądu wniosku celem zbadania zaistnienia warunków umożliwiających powrót małoletniego do rodziny, natomiast ponownego podkreślenia wymaga, że to sąd pozostaje właściwy w przedmiocie oceny sytuacji, przy uwzględnieniu dobra małoletniego.

W przedmiocie umieszczenia małoletniego obywatela Ukrainy w rodzinie przysposabiającej Biuro Pełnomocnika Rządu do Spraw Polityki Demograficznej informuje, iż zdaniem Biura w obecnej sytuacji nie należałoby podejmować działań tego typu, gdyż przeprowadzanie procedury adopcji w stosunku do małoletnich obywateli Ukrainy może powodować zagrożenia różnego rodzaju. **Zgodnie z notą Ambasady Ukrainy**

w Rzeczypospolitej Polskiej według prawa międzynarodowego i krajowego Ukraina podejmuje wszelkie działania, aby żadne dziecko poza Ukrainą nie zostało nielegalnie adoptowane lub adoptowane przez cudzoziemców bez zgody Ukrainy. Mając na uwadze informacje przekazane przez Ambasadę Ukrainy w Rzeczypospolitej Polskiej, obecnie Ukraina nie rozważa zmiany lub uproszczenia procedury adopcji i nie udziela zezwoleń na adopcję dzieci przez cudzoziemców. Podobne stanowisko zostało zaprezentowane w nocie informacyjnej Stałego Biura HCCH w zakresie ochrony transgranicznej i adopcji międzynarodowej. Konflikty nie należy bowiem wykorzystywać jako uzasadnienia dla przyspieszenia adopcji międzynarodowych lub dla obchodzenia lub lekceważenia międzynarodowych standardów i istotnych zabezpieczeń na rzecz bezpiecznej adopcji.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że Minister Rodziny i Polityki Społecznej nie jest uprawniony do dokonywania wiążącej wykładni ustaw, ani do zajmowania stanowiska w indywidualnych sprawach. Realizacja zadań związanych z przyjmowaniem wniosków, oceną wszystkich występujących w indywidualnej sprawie okoliczności oraz ustaleniem prawa do świadczeń wynikających z ustawy i ich wypłatą, zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zajmują się organy właściwe czyli wójt, burmistrz, prezydent miasta w odniesieniu do zadań gminy lub właściwy starosta w odniesieniu do zadań powiatu.

Z wyrazami szacunku

Piotr Gołębiowski

Dyrektor

Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Polityki Demograficznej

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/